

UPPFÖLJNINGSRAPPORT MILJÖSTRATEGISKT PROGRAM ÅR 2021

RAPPORT
2022-01-14

SAMMANFATTNING

Sundsvalls kommuns Miljöstrategiska program ska årligen följas upp och redovisas för kommunfullmäktige i mars eller april månad i en uppföljningsrapport.

Uppföljningsrapporten innehåller en bedömning av om målen i det Miljöstrategiska programmet är på väg att nås, i vissa fall en beskrivning av åtgärder som genomförts under året för att bidra till måluppfyllelse samt en sammantagen målanalys.

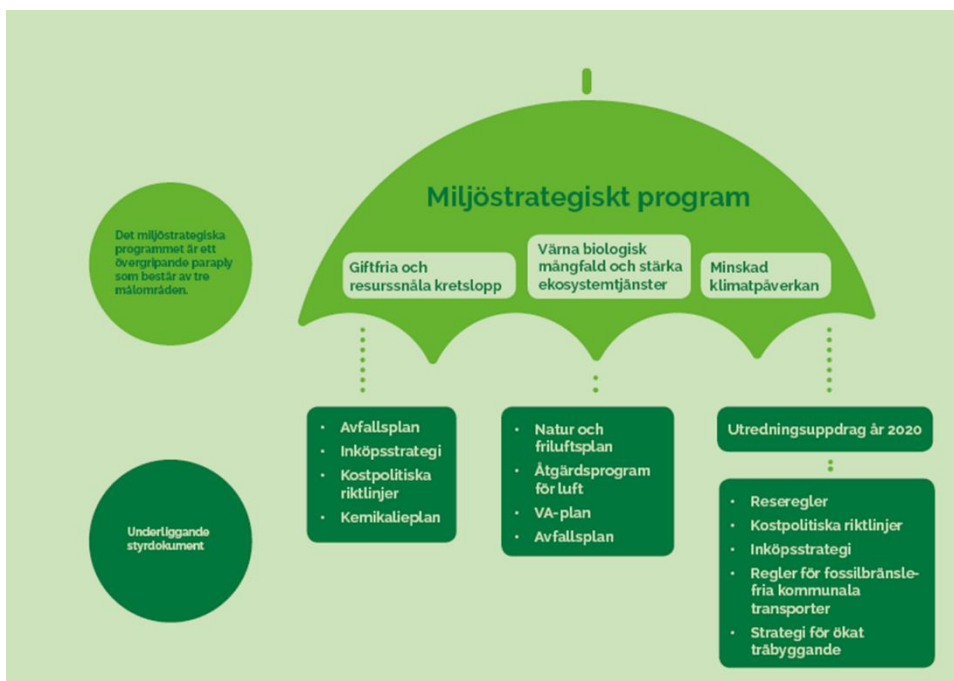
För målområdet *Giftfria och resurssnåla kretslopp* görs bedömningen att ett fortsatt arbete krävs för att nå målet men Sundsvalls kommunkoncern har kommit en bit på vägen. Detsamma gäller för målområdet *Värna biologisk mångfald och stärka ekosystemtjänster*. När det gäller målområde *Minskad klimatpåverkan* görs en bedömning att trenden går åt fel håll och det räcker inte med de insatser som hittills har genomförts för att vi ska uppnå målet i tid.

SAMMANFATTNING	2
1 INLEDNING	4
2 SYFTE	5
3 SAMMANFATTANDE MÅLANALYS	5
4 GIFTFRIA OCH RESURSSNÅLA KRETSLOPP	7
4.1 MÄNGDEN HUSHÅLLSAVFALL PER INVÅNARE SKA MINSKA JÄMFÖRT MED 2017	7
4.2 KOMMUNKONCERNENS AVFALL SKA MINSKA	8
4.3 SUNDSVALLS KOMMUN SKA BIDRA TILL OMSTÄLLNINGEN AV SUNDSVALL TILL ETT EKOLOGISKT HÅLLBART OCH KRETSLOPPSANPASSAT SAMHÄLLE GENOM TYDLIGA KRAV I UPPHANDLINGAR	8
4.4 DE FARLIGASTE KEMIKALIerna I KOMMUNENS VERKSAMHET SKA FASAS UT	9
4.5 MINSKA EXPONERING FÖR MARKFÖRORENINGAR, I FÖRSTA HAND FÖR BARN OCH UNGA	9
4.6 HALVA TALLRIKEN SOM SERVERAS INOM KOMMUNEN SKA VARA EKOLOGISK ELLER NÄRPRODUCERAD	10
5 VÄRNA BIOLOGISK MÅNGFALD OCH STÄRKA EKOSYSTEMTJÄNSTER	11
5.1 KOMMUNEN SKA I PLANERING, TILLSYN, TILLSTÅNDSGIVNING OCH VERKSAMHET VERKA FÖR ATT MILJÖKVALITETSNORMER FÖR VATTEN SKA KUNNA FÖLJAS I HAV, SJÖAR, VATTENDRAG OCH GRUNDVATTEN OCH FÖR ATT DRICKSVATTENFÖRSÖRJNINGEN SKYDDAS	11
5.2 SUNDSVALL SKA VARA EN REN KOMMUN MED VÄLSKÖTTA PLATSER ATT VISTAS PÅ	12
5.3 KOMMUNEN SKA TA ANSVAR FÖR DEN BIOLOGISKA MÅNGFALDEN PÅ ALLA NIVÅER INOM VÅRA VERKSAMHETSOMRÅDEN	13
5.4 KOMMUNEN SKA UTVECKLA SAMMANHÄNGANDE NÄTVERK AV NATUR PÅ LAND OCH I VATTEN DÄR DJUR, MÄNNISKOR OCH VÄXTER KAN RÖRA SIG UTAN BARRIÄRER, BÅDE I TÄTORTEN OCH PÅ LANDSBYGDEN	13
5.5 SUNDSVALL SKA UPPFYLLA MILJÖMÅLET FRISK LUFT FÖR KVÄVEDIOXID OCH PARTIKLAR (PM10)	14
6 MINSKAD KLIMATPÅVERKAN	16
6.1 SUNDSVALL KOMMUNKONCERN ÄR KLIMATNEUTRAL 2030	16
6.2 UTSLÄPPEN AV VÄXTHUSGASER I SUNDSVALL SOM GEOGRAFISKT OMRÅDE HAR MINSKAT MED 63 % TILL 2030 ..	17
6.3 2030 SKA DE KONSUMTIONSBASERADE UTSLÄPPEN I SUNDSVALL HA MINSKAT TILL 5,6 TON/PERSON OCH ÅR	19
6.4 SUNDSVALLS KOMMUNKONCERN FÖRSÖRS AV 100 % FÖRNYBAR ELLER ÅTERVUNNEN ENERGI ÅR 2025	19
7 BILAGOR	20
7.1 BILAGA 1- SAMMANSTÄLLNING AV DEN UPPFÖLJNING SOM GENOMFÖRTS AV ÅTGÄRDER KOPPLADE TILL NATUR- OCH FRILUFTSPLANEN	20
7.2 BILAGA 2. UTDRAG FRÅN UNDERSÖKNING AVSEENDE RENHÅLLNING OCH SKRÄPMÄTNING	22

1 INLEDNING

Sundsvalls kommun har antagit och arbetar med ett flertal miljörelaterade styrdokument. Dokumenten har olika fokusområden, men täcker tillsammans in en stor del av relevanta miljöfrågor. Det Miljöstrategiska programmet håller ihop miljöfrågorna i dessa dokument, och utgör därmed ett koncentrat och ett övergripande paraply för det strategiska arbetet med miljö och klimat i Sundsvalls kommunkoncern. Det Miljöstrategiska programmet har delats in i tre målområden;

- Giftfria och resurssnåla kretslopp
- Värna biologisk mångfald och stärka ekosystemtjänster
- Minskad klimatpåverkan

Figur 1. Illustration av hur det Miljöstrategiska programmet hänger ihop med andra styrdokument inom miljöområdet i Sundsvalls kommunkoncern.

Samtliga målområden har en övergripande ambition och flera mål. Varje målsättning är markerad med de mål i Agenda 2030 som målet bidrar till att uppfylla. Några av målen har kommunkoncernen själv full rådighet över eftersom det bara rör kommunkoncernens egna verksamhet. Andra målsättningar rör hela den geografiska ytan, det vill säga även verksamheterna, företagen och Sundsvallsborna vilket innebär att kommunkoncernen inte har full rådighet över målluppfyllelsen.

2 SYFTE

Sundsvalls kommuns Miljöstrategiska program ska årligen följas upp och redovisas för kommunfullmäktige i mars eller april månad i en uppföljningsrapport.

Uppföljningen innehåller en bedömning huruvida målen i det Miljöstrategiska programmet är på väg att nås, i vissa fall en beskrivning av åtgärder som genomförts under året för att bidra till måluppfyllelse samt en sammantagen målanalys.

Uppföljningen av programmet är uppdelad efter programmets tre målområden: *Giftfria och resurssnåla kretslopp*, *Värna biologisk mångfald och stärka ekosystemtjänster* och *Minskad klimatpåverkan*. För målområde Minskad klimatpåverkan har de mål som föreslagits i kommunens kommande Klimat- och energiplan följts upp, trots att dessa inte är beslutade än och därmed kan komma att få en annan utformning.

Respektive målområde har ett flertal mål med indikatorer som visar om målet är på väg att uppfyllas. Vissa indikatorer används för att på ett konkret sätt mäta om målet är på väg att nås, vissa indikatorer visar mer hur utvecklingen går.

Målen bedöms i grönt, gult och rött. I de fall det saknas underlag för bedömning står ett streck istället för en färgbedömning.

- Målet är nära att uppnås eller har uppnåtts
- Arbete har påbörjats, ett fortsatt arbete krävs för att nå målet men vi har kommit en bit på väg
- Trenden går åt fel håll och/eller det räcker inte med de insatser som hittills har genomförts för att vi ska uppnå målet i tid.
- Det saknas underlag för bedömning

Genom denna uppföljningsrapport kan invånare, företagare, föreningsliv, besökare, anställda och beslutsfattare få en samlad bild av läget för Sundsvalls miljöarbetet.

3 SAMMANFATTANDE MÅLANALYS

För målområdet *Giftfria och resurssnåla kretslopp* görs bedömningen att ett fortsatt arbete krävs för att nå målet men Sundsvall kommunkoncern har kommit en bit på väg. Detsamma gäller för målområdet *Värna biologisk mångfald och stärka ekosystemtjänster*. När det gäller målområde *Minskad klimatpåverkan* görs en bedömning att trenden går åt fel håll och/eller det räcker inte med de insatser som hittills har genomförts för att vi ska uppnå målet i tid.

Inom målområdet *Giftfria och resurssnåla kretslopp* var 2021 det första året med implementering av den nya Avfallsplanen. Avfallsplanen är ett viktigt verktyg i arbetet med att förebygga resursslöseri, minska gifter i kretsloppet, återanvända, återvinna samt att arbeta med minskad nedskräpning. Mycket arbete återstår när det gäller att minska mängden av det totala avfallet, att det cirkulära genomsyrar våra produkter, tjänster samt levnadssätt, samt hur det vi använder bidrar till att minska utsläpp av föroreningar som är miljö- och hälsofarliga.

För att målen inom målområdet *Värna biologisk mångfald och stärka ekosystemtjänster* ska uppnås krävs större insatser och ett helhetsgrepp som innefattar hela kommunen. Ett strategiskt och systematiskt arbete skulle kunna ge mer

kontroll av nuläget, mer samverkan och att fler effektiva miljöåtgärder genomförs i natur och vattendrag.

När det gäller målområde *Minskad klimatpåverkan* har ett omfattande utredningsarbete pågått vilket resulterat i en Klimat- och energiplan samt en åtgärdsbank. Klimat- och energiplanen planeras att antas under våren 2022.

4 GIFTFRIA OCH RESURSSNÅLA KRETSLOPP

Sundsvall ska bidra till en giftfri vardag som inte hotar människors hälsa eller den biologiska mångfalden. Sundsvall ska arbeta för minskade avfallsmängder och resurssnåla kretslopp.

I december 2020 antogs Sundsvalls kommuns nya Avfallsplan för åren 2020-2030. Målen "Mängden hushållsavfall per invånare ska minska jämfört med 2017", samt "Kommunkoncernens avfall ska minska" är hämtat från Avfallsplanen. Under 2021 har därefter ett arbete inletts med att genomföra åtgärderna som är identifierade i Avfallsplanen. Totalt finns det 38 åtgärder i Avfallsplanen och det är också angivet vilken nämnd/styrelse som är ansvarig för respektive åtgärd. Avfallsplanen ska följas upp årligen. 18 av de 38 åtgärderna har påbörjats under året och 2 har slutförts.

Övriga mål under *Giftfria och resurssnåla kretslopp* är hämtade från Kemikalieplanen, Inköpsstrategin, Mål- och resursplan 2019-2020 med plan för 2021-2022 och Kostpolitiska riktlinjer. I Tabell 1 nedan presenteras en bedömning av statusen för målen inom *Giftfria och resurssnåla kretslopp*.

Tabell 1. Sammanfattad bedömning för målsättningar inom målområde Giftfria och hållbara kretslopp

Målsättning	Bedömning
Mängden hushållsavfall per invånare ska minska jämfört med 2017	■
Kommunkoncernens avfall ska minska	—
Sundsvalls kommun ska bidra till omställningen av Sundsvall till ett ekologiskt hållbart och kretsloppsanpassat samhälle genomtydliga krav i upphandlingar	—
De farligaste kemikalieerna i kommunens verksamhet ska fasas ut	◆
Minska exponering för markföroreningar, i första hand för barn och unga	◆
Halva tallriken som serveras inom kommunen ska vara ekologisk eller närproducerad	◆

4.1 MÄNGDEN HUSHÅLLSAVFALL PER INVÅNARE SKA MINSKA JÄMFÖRT MED 2017

Indikator: kg hushållsavfall per invånare och år

Utfall: Trenden för målet går i icke önskvärd riktning då statistik över insamlat avfall visar att mängden insamlat avfall ökat sedan år 2017.

I Avfallsplanen finns ett flertal åtgärder beskrivna, till målet "Mängden hushållsavfall per invånare ska minska jämfört med 2017" finns totalt 5 åtgärder varav samtliga är påbörjade. Till exempel finns det finns utredningar framtagna för att titta på

möjligheterna att ha verksamhet likt matakuten¹ samt möjligheterna för att göra en kombinerad ÅVC och återbruksgalleria. I Tabell 2 nedan presenteras statistik över det insamlade avfallet.

Tabell 2. Statistik över insamlat avfall².

År	2017	2018	2019	2020
Total mängd insamlat avfall (kg/person och år)	433	473	453	481

Som kan ses i Tabell 2 ovan har mängden insamlat avfall ökat under 2020.

4.2 KOMMUNKONCERNENS AVFALL SKA MINSKA

—

Indikator: Ton restavfall per förvaltning/bolag. Övriga avfallskategorier följs upp allt eftersom det är möjligt.

Utfall: Fullständig statistik saknas.

I Avfallsplanen finns ett flertal åtgärder beskrivna, till målet "Kommunkoncernens avfall ska minska" finns totalt 11 åtgärder varav 8 är påbörjade eller på väg att startas. Till exempel så är samordning och etablering av en intern marknadsplats för att kommunkoncernen ska ha större möjligheter att återbruka begagnad utrustning pågående. Dialog pågår även med inköpsavdelningen för att ta fram förslag på standardiserade arbetsplatser för att minska variationen av kontorsmöbler.

Det pågår ett löpande arbete fram till år 2030 med behovskontroll och lagerkontroll samt att välja rätt produkter vid upphandlingar för att minska förpackningsmängder och att optimera inköpen för att påverka de avfallsmängder som uppstår. Kommunen använder RagnSells och Stena som entreprenörer för återvinningstjänster och i det avtal som finns idag ingår inte vägning av avfallet för statistikinsamling. Krav på vilken statistik som ska levereras till kommunen kan inte ställas förrän vid nästa upphandling. I samband med att Mat & Måltider tar över driften av kök på skolor och förskolor ser de över möjligheter för köken att säkerställa en löpande uppföljning av matsvinn.

4.3 SUNDSVALLS KOMMUN SKA BIDRA TILL OMSTÄLLNINGEN AV SUNDSVALL TILL ETT EKOLOGISKT HÅLLBART OCH KRETSLOPPSANPASSAT SAMHÄLLE GENOM TYDLIGA KRAV I UPPHANDLINGAR

—

Indikator:

- Andel upphandlingar med ställda miljökrav (%)
- Andel uppföljda avtal (%)
- Avtalstrohet (%)

Utfall: Kommunen saknar idag verktyg, system och resurser för att mäta målets indikatorer.

¹ <http://matakuten.ccproduction.se/hem/om-matakuten/>

² Mailkonversation. Jonas Strandberg.

4.4 DE FARLIGASTE KEMIKALIerna I KOMMUNENS VERKSAMHET SKA FASAS UT

Indikator: Att särskilt farliga ämnen minskar (Beroende av Kemikaliedatabassystem)

Utfall: Finns i dagsläget ingen statistik att inhämta.

För att kunna föra statistik behöver Sundsvalls kommun göra en inventering och kartläggning över kommunens alla verksamheters kemiska produkter. Inventering har startats på förskolor och skolor (BoU), samt Drakfastigheter och SKIFU (fastighetsbolag). Ett kemikaliehanteringssystem håller på att upphandlas och beräknas vara i drift i mitten av februari. Därefter kan förvaltningar och bolag avropa och ansluta sig till det avtalet/kemikaliehanteringssystem. Övriga förvaltningar och bolag behöver sedan göra sina inventeringar för att kunna kartlägga sina kemiska produkter, innan de kan börja med att fasa ut särskilt farliga ämnen ur sina verksamheter. En del bolag har redan ett pågående kemikalieriskminskningsarbete sedan flera år tillbaka, t.ex. MittSverige Vatten & Avfall.

Med ett aktivt kemikaliearbete och kemikaliehanteringssystem ska kommunen kunna föra statistik över särskilt farliga ämnen framöver, samt arbeta för en utfasning av dessa ämnen. En av förutsättningarna för att komma framåt i denna aktivitet är att respektive förvaltning/bolag avsätter tid, resurser och budget för att aktivt kunna arbeta med kemikaliearbete, vilket är en miniminivå då det är ett lagkrav³.

4.5 MINSKA EXPONERING FÖR MARKFÖRORENINGAR, I FÖRSTA HAND FÖR BARN OCH UNGA

Indikator: Ja/nej, Grupp, Lista över områden, Tidplan

Utfall: Finns i dagsläget tyvärr ingen statistik/uppföljning att redovisa.

Stadsbyggnadskontoret arbetar med ett projekt "*Handlingsplan förorenade områden med fokus på barn och unga*", med projektplan framtagen i juli 2021, för aktivitet 1.4.1 a)⁴ "*Utreda vilka kommunala markområden och verksamheter där framförallt barn vistas och som kan ha förhöjda föroreningshalter i marken*". I projektet finns en milstolpe i april 2022, för redovisning av identifiering, prioritering och utvärdering av markområden, samt redovisning av en lista med prioriteringsordning av identifierade förorenade markområden.

För aktivitet 1.4.2⁵ "*Utreda PAH-förorening i marken omkring aluminiumsmältverket*", är det fortsatt oklart hur Sundsvall som kommun ska förhålla sig till att ta på sig en kostnad när det eventuellt finns en ansvarig verksamhetsutövare för föroreningarna. Detta gör att arbetet är pausat för tillfället och Miljökontoret vet inte när projektet drar igång igen. Aktivitet 1.4.3⁶ "*Revidera befintlig odlingsrekommendation*" är vilande⁷.

³ Mailkonversation. Sara Jacobsson

⁴ Kommunstyrelsekontoret. 2021. Projektplan för projekt Handlingsplan förorenade områden med fokus på barn och unga Dnr: KS-2021-00313.

⁵ Kommunfullmäktige. 2018. Sundsvalls kemikalieplan Dnr: KS-2018-00308.

⁶ Kommunfullmäktige. 2018. Sundsvalls kemikalieplan Dnr: KS-2018-00308.

⁷ Mailkonversation. Sara Jacobsson.

4.6 HALVA TALLRIKEN SOM SERVERAS INOM KOMMUNEN SKA VARA EKOLOGISK ELLER NÄRPRODUCERAD

Indikator: Andel ekologiska eller närproducerade⁸ livsmedel i kommunens verksamhet, andel % (Kolada)

Utfall: 36 % 2020 av ekologiska livsmedel, 9 % 2020 närproducerade livsmedel

Med närproducerad menas livsmedel som odlats eller förädlats i Västernorrlands, Västerbottens, Jämtlands, Dalarnas och Gävleborgs län. Kommunen försöker leta efter vilka lokala bönder som finns i närheten och köper en liten mängd kött från en lokal gård i kommunen. De ekologiska artiklarna har kommunen arbetat en del med då många av köken är KRAV-certifierade, det är dock sista året med den certifieringen. Under den senaste tiden finns besparingskrav och av den anledningen har resultatet tappat lite på det ekologiska. De försöker att arbeta för att nå målet om att halva tallriken ska vara ekologisk genom att hitta ekologiska artiklar som har ett billigare pris samt att jämföra ekologiska artiklar mot konventionella och hitta de som har minst prisskillnad. Vidare arbetar kommunen med att köpa ekologiska produkter i volym⁹.

I Tabell 3 nedan ses marginella skillnader i rapporteringen från Mat & Måltider gentemot den statistik som finns inhämtad från Kolada. Då kommunen skiftat internt system för uppföljning är det möjligt att det uppstått en skillnad i resultaten. De resultat som är redovisade med Kolada som referens härstammar från ett äldre system och de med Mat & Måltider som referens härstammar från det system som är i bruk idag¹⁰.

Tabell 3. Andel ekologiska/närproducerade livsmedel i kommunens verksamhet, andel %

År	2017	2018	2019	2020	2021
Ekologiska livsmedel i kommunens verksamhet, andel % ¹¹	30	32	35	36	
Andel ekologiska livsmedel i kommunens verksamhet, andel % ¹²			35	34	34
Andel närproducerade livsmedel i kommunens verksamhet, andel % ¹³			10	9	9

⁸ Med närproducerad avses livsmedel som odlats eller förädlats i Västernorrlands, Västerbottens, Jämtlands, Dalarnas och Gävleborgs län.

⁹ Mailkonversation. Sandra Arvola.

¹⁰ Mailkonversation. Sandra Arvola.

¹¹ Statistik från Kolada.

¹² Statistik från Mat & Måltider.

¹³ Statistik från Mat & Måltider.

5 VÄRNA BIOLOGISK MÅNGFALD OCH STÄRKA EKOSYSTEMTJÄNSTER

I Sundsvall strävar vi efter ren mark, luft och vatten och en rik natur och vi värnar om våra ekosystemtjänster.

Målområdet *Värna biologisk mångfald och stärka ekosystemtjänster* omfattar ökad biologisk mångfald, utveckling och förstärkning av ekosystemtjänster, rekreation, rent vatten, ren mark och frisk luft.

Att värna biologisk mångfald och stärka ekosystemtjänster är ett ständigt pågående arbete. För att klara målen inom målområdet *Värna biologisk mångfald och stärka ekosystemtjänster* krävs att det påbörjas ett systematiskt arbete inom respektive mål som också resursätts. I Tabell 4 presenteras en bedömning av statusen på målen inom Robusta ekosystem.

Tabell 4. Sammanfattad bedömning för målsättningar inom målområde Värna biologisk mångfald och stärka ekosystemtjänster

Målsättning	Bedömning
Kommunen ska i planering, tillsyn, tillståndsgivning och verksamhet verka för att miljö kvalitetsnormer för vatten ska kunna följas i hav, sjöar, vattendrag och grundvatten och för att dricksvattenförsörjningen skyddas	◆
Sundsvall ska vara en ren kommun med välskötta platser att vistas på	●
Kommunen ska ta ansvar för den biologiska mångfalden på alla nivåer inom våra verksamhetsområden	◆
Kommunen ska utveckla sammanhängande nätverk av natur på land och i vatten där djur, människor och växter kan röra sig utan barriärer, både i tätorten och på landsbygden	◆
Sundsvall ska uppfylla miljömålet frisk luft för kvävedioxid och partiklar (PM10)	■

5.1 KOMMUNEN SKA I PLANERING, TILLSYN, TILLSTÅNDSGIVNING OCH VERKSAMHET VERKA FÖR ATT MILJÖKVALITETSNORMER FÖR VATTEN SKA KUNNA FÖLJAS I HAV, SJÖAR, VATTENDRAG OCH GRUNDTVATTEN OCH FÖR ATT DRICKSVATTENFÖRSÖRJNINGEN SKYDDAS

Indikator: Utvärdering av handlingsplaner som VA-planen innefattar. Nyckeltal för rent vatten i Koladas uppföljning av Agenda 2030

Utfall: Uppföljning och utvärdering av de dokument och handlingsplaner som VA-planen innefattar saknas i dagsläget, men arbetet är pågående.

Som tillsynsmyndighet verkar kommunen för att miljökvalitetsnormer ska följas vilket i sin tur innebär en kontinuerlig uppföljning av målet. Arbetet med planering, tillsyn och prövning innebär även inventering av exempelvis enskilda avlopp och industriområden där hänsyn också tas till annan prioriterad miljöpåverkan som kan ha påverkan på tillgång och vattenkvaliteten. Miljökvalitetsnormer utgör en prioriteringsgrund för arbetet.

VA-planen innefattar, handlingsplan för enskilt VA, handlingsplan för den allmänna anläggningen, dagvattenplan, utbyggnadsplan och kommunal vattenförsörjningsplan och uppföljning ska visa om planerna efterlevs. I Tabell 5 nedan visas nyckeltal för rent vatten.

Tabell 5. Översikt av nyckeltal för rent vatten¹⁴.

	2019	2020
Grundvattenförekomster med god kemisk och kvantitativ status, andel [%]	97,2	97,2
Sjöar med god ekologisk status, andel [%]	24,2	24,2
Vattendrag med god ekologisk status, andel [%]	5,6	5,6
Vattentäkter med vattenskyddsområde, andel [%]	71,4	76,5

5.2 SUNDSVALL SKA VARA EN REN KOMMUN MED VÄLSKÖTTA PLATSER ATT VISTAS PÅ

Indikator:

- Nöjdhet avseende renhållning och skötsel av torg och trottoarer i kommunen
- Nöjdhet avseende skötsel av parker i kommunen
- Skräpmätning i stadskärna
- Genomsnittligt antal skräpföremål per 10 m²

Ut fall:

Enligt en undersökning genomförd 2019¹⁵ finns statistik att inhämta för att mäta målets indikatorer. Angående nöjdhet avseende renhållning och skötsel av torg och trottoarer i kommunen så upplever merparten av kommuninvånarna att det är rent och snyggt på torg och trottoarer. Vidare angående nöjdhet avseende skötsel av parker i kommunen så är knappt tre av fyra kommuninvånare positivt inställda till hur parkerna sköts i kommunen. Resultatet för renhållning och skötsel av torg, trottoarer och parker i Sundsvalls kommun ligger något över riksgenomsnittet.

Skräpmätning är genomförd i stadskärna, gatumiljö och park för att redogöra upplevd skräpsituation samt ett genomsnittligt antal skräpföremål per 10 m². Sammantaget visar resultaten från undersökningen att större mängder av skräpföremål finns koncentrerade till ett visst antal platser. Majoriteten av invånarna upplever skräpsituationen som "lätt nedskräpad". För utdrag ur rapporten, se *Bilaga 2*.

¹⁴ Statistik från Kolada.

¹⁵ Institutet för kvalitetsindikatorer AB. U.å. *Kritik på teknik. Sundsvalls kommun: Undersökning där medborgarna har fått tycka till om den kommunala tekniken.*

5.3 KOMMUNEN SKA TA ANSVAR FÖR DEN BIOLOGISKA MÅNGFALDEN PÅ ALLA NIVÅER INOM VÅRA VERKSAMHETSOMRÅDEN

Indikator: Saknas

Målet kopplar till Natur- och friluftsplänen vilken ska följas av alla berörda nämnder och bolag. Uppföljning ska ske genom att handlingsplaner för Natur- och friluftsplänen utvärderas. Kommunstyrelsekontoret har därför tagit fram en handlingsplan inom vilken i samverkan med de avdelningar som ansetts beröras av Natur- och friluftsplänen. Den arbetsgrupp som tog fram denna handlingsplan hade medlemmar från avdelningarna Samhällsutveckling, Digitalisering och innovation, Kommunikation och Drakfastigheter¹⁶. En uppföljning av kommunstyrelsekontorets handlingsplan för 2020-2021 färdigställdes under slutet av 2021.

Handlingsplanen innehåller 18 åtgärder. Flera av dessa berör biologisk mångfald. Ett exempel på åtgärd som genomförts är att två stora opåverkade områden har pekats ut i gällande översiktsplan samt i förslaget till ny översiktsplan. Drakfastigheter har även påbörjat ett arbete för att kartlägga utemiljöerna per fastighet och dokumentera den biologiska mångfalden. De har även planer på att genomföra ytterligare åtgärder under 2022. Samtliga åtgärder samt deras status återfinns i Tabell 7 i Bilaga 1.

I det miljöstrategiska programmet är det skrivet att uppföljning av handlingsplanerna ska ske varje mandatperiod. Det finns inte någon tydligt definierad indikator för uppföljning.

5.4 KOMMUNEN SKA UTVECKLA SAMMANHÄNGANDE NÄTVERK AV NATUR PÅ LAND OCH I VATTEN DÄR DJUR, MÄNNISKOR OCH VÄXTER KAN RÖRA SIG UTAN BARRIÄRER, BÅDE I TÄTORTEN OCH PÅ LANDSBYGDEN

Indikator: I dagsläget finns inga indikatorer definierade inom detta område men det är bestämt att följande områden ska följas upp och analyseras:

- Om detaljplaner och bygglovsgivning tar hänsyn till utpekade grönstråk och riktlinjer i översiktsplanen.
- Om ny översiktsplanering bidrar till att stärka grönstrukturen
- Om andel parkmark ökat eller minskat
- Om Natur- och friluftsplänen tas i beaktande för berörda verksamheter

I dagsläget finns riktlinjer kring grönstråk och grönstruktur i den befintliga översiktsplanen. Grönytor och grönstråk pekas ut som en viktig del i översiktsplanen både som resurs kopplat till luftföroreningar och dagvattenhantering men även för att skapa en attraktiv friluftskommun¹⁷. I En översiktsplan antas alltid av kommunfullmäktige. Därför är det kommunfullmäktige som ytterst ansvarar för hur riktlinjerna ser ut, även om det är tjänstepersoner som arbetar fram planförslaget. En detaljplan som avviker från översiktsplanen antas normalt av kommunfullmäktige. Detaljplaner i linje med översiktsplanen antas normalt av SBN.

¹⁶ Kommunstyrelsekontoret (2021), *Uppföljning av kommunstyrelsens handlingsplan för natur- och friluftsplänen*

¹⁷ Sundsvalls kommun (2014), *Översiktsplan Sundsvall 2021*

I det arbete som pågått med förslaget till den nya översiktsplanen har åtgärder kopplade till Natur- och friluftsplanen genomförts¹⁸. Detta innefattar exempelvis att peka ut viktiga tätortsnära natur- och friluftsområden men även att inarbeta resultatet av grönytestrategiskt arbete i översiktsplanen. I bilagan presenteras en sammanställning av uppföljningen av handlingsplanerna kopplade till Natur- och friluftsplanen.

Inom kommunstyrelsen övervägs att använda Boverkets verktyg ESTER¹⁹. ESTER är ett verktyg som kan användas för analys av ekosystemtjänster i tidiga skeden inom projekt- och planarbete²⁰. Verktöget är utvecklat för att ge en bild av befintliga ekosystemtjänster på en plats och hur dessa påverkas av planerade åtgärder.

5.5 SUNDSVALL SKA UPPFYLLA MILJÖMÅLET FRISK LUFT FÖR KVÄVEDIOXID OCH PARTIKLAR (PM10)

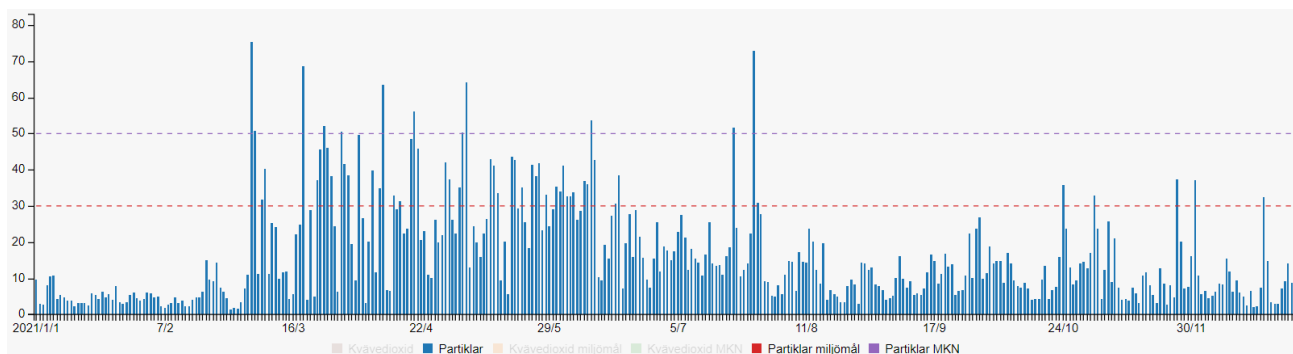

Indikator:

- Halten av partiklar (PM10) ska inte överstiga 15 µg/m³ (mikrogram per kubikmeter) luft beräknat som ett årsmedelvärde eller 30 µg/m³ luft beräknat som ett dygnsmedelvärde
- Halten av kvävedioxid ska inte överstiga 20 µg/m³ luft beräknat som ett årsmedelvärde eller 60 µg/m³ luft beräknat som ett timmedelvärde

Kommunen mäter värden för partiklar vid två gator i Sundsvall medan kväveoxid mäts vid en gata. I Figur 2 nedan kan ses att dygnsmedelvärdet för partiklar överskrider målet på 30 µg/m³ vid flera tillfällen under året.

Figur 2. Dygnsmedelvärden av partikelhalter uppmätta vid Köpmangatan.

Årsmedelvärdet för partikelhalterna låg på 16 µg/m³ luft vid både Bergsgatan och Köpmangatan, vilket är högre än målet på 15 µg/m³ luft.

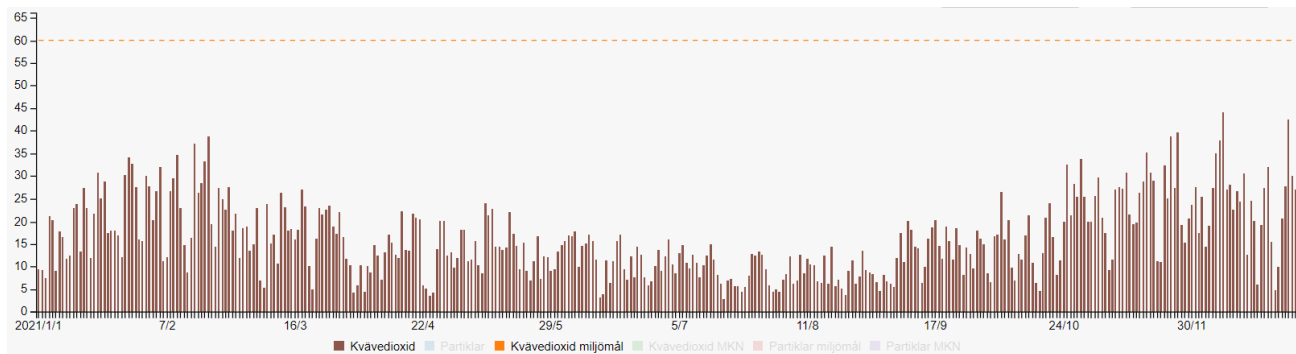
¹⁸ Kommunstyrelsekontoret (2021), *Uppföljning av kommunstyrelsens handlingsplan för natur- och friluftsplanen*

¹⁹ Maria Jonasson, översiktsplanerare

²⁰ Boverket (2021), *ESTER – Verktyg för kartläggning av ekosystemtjänster*. Hämtat från: <https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/teman/ekosystemtjanster/verktyg/ester/> [Hämtat 2022-01-13]

I figur 3 nedan ses dygnsmedelvärden av uppmätta halter av kvävedioxid vid Köpmangatan. Där kan ses att värdet inte överskridits under året.

Figur 3. Dygnsmedelvärden av kvävedioxider uppmätta vid Köpmangatan.

Årsmedelvärdet för kväveoxid uppgick till 16 µg/m³ luft vid Köpmangatan vilket är under målvärdet på 20 µg/m³.

Ytterligare statistik kan hämtas från: <https://data.sundsvall.se/luft>

6 MINSKAD KLIMATPÅVERKAN

Mål för uppföljning gällande minskad klimatpåverkan har hämtats från utkastet till ny Klimat- och energiplan för Sundsvalls kommun. Viktigt att poängtera är att den i skrivande stund (januari 2022) inte är helt färdigställd eller beslutad. Dessa mål och indikatorer kan därför komma att ändras till kommande år.

Sundsvalls kommun har under 2021 genomfört ett omfattande arbete inom området minskad klimatpåverkan. Ett projekt har genomförts som undersökt; nuvarande klimatpåverkan, en framtidsspaning om vad som händer i omvärlden och kan komma att påverka kommunen på klimatområdet, vad som krävs för att Sundsvalls kommun ska kunna bli klimatneutral, konsekvensanalys och intressentdialog. I Tabell 6 nedan kan en bedömning av respektive mål ses.

Tabell 6. Sammanfattad bedömning för målsättningar inom målområde Minskad klimatpåverkan

Målsättning	Bedömning
Sundsvall kommunkoncern är klimatneutral 2030	
Utsläppen av växthusgaser i Sundsvall som geografiskt område har minskat med 63 % till 2030	
2030 ska de konsumtionsbaserade utsläppen i Sundsvall ha minskat till 5,6 ton/person och år	
Sundsvalls kommunkoncern försörjs av 100 % förnybar eller återvunnen energi år 2025	

6.1 SUNDSVALL KOMMUNKONCERN ÄR KLIMATNEUTRAL 2030²¹

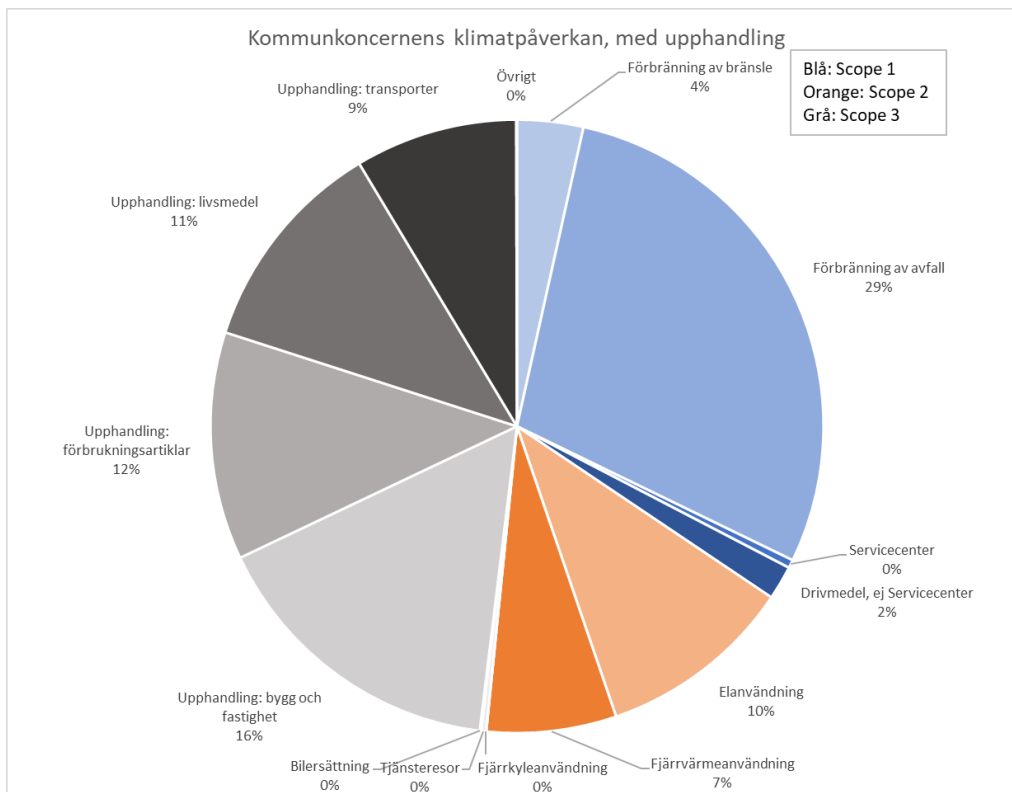

Indikator: Växthusgasutsläpp (netto) för Sundsvalls kommunkoncern [ton CO₂ekv.]

Utfall: 174 910 ton CO₂ekv.

Inom detta område har en kartläggning av kommunkoncernens klimatpåverkan tagits fram. Denna kartläggning är en sammanställning av åren 2014-2018 och ett medelvärde har tagits fram att användas som basår för uppföljning under kommande år. Fördelningen av klimatpåverkan kan ses i Figur 4 nedan.

²¹ Kommunkoncernen har nettonollutsläpp inom scope 1, 2, 3 för enligt Greenhouse Gas Protocol.

Figur 4. Fördelning av kommunkoncernens klimatpåverkan, medelvärde 2014-2018.

6.2 UTSLÄPPEN AV VÄXTHUSGASER I SUNDSVALL SOM GEOGRAFISKT OMRÅDE HAR MINSKAT MED 63 % TILL 2030²²

Indikator: Territoriella växthusgasutsläpp i Sundsvall (icke-handlande sektorn) [ton CO₂ekv.]

Utfall: 293 007 ton CO₂ekv. (Målnivå: 144 600 ton CO₂ekv.²³)

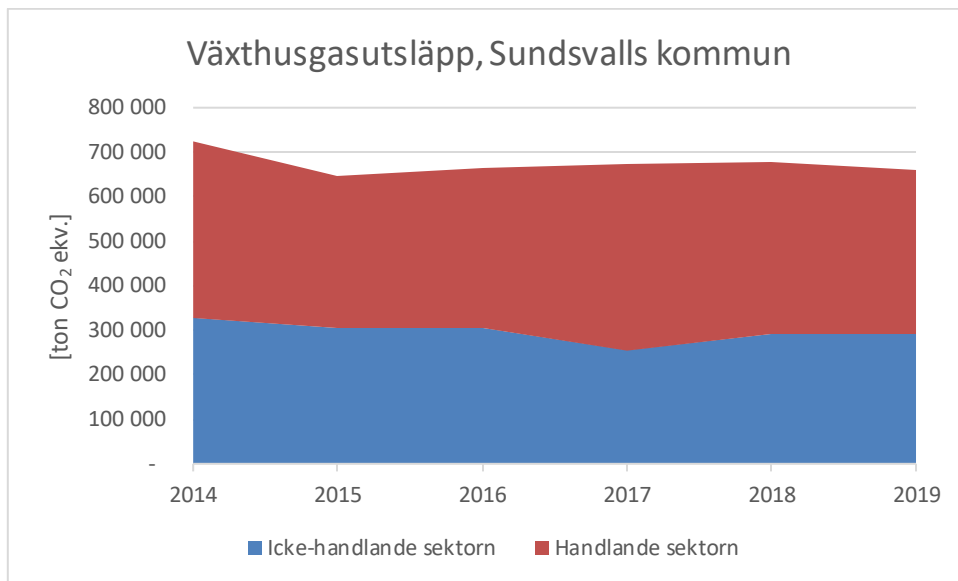
Med icke-handlande sektorn avses de utsläpp som inte kommer från företag som ingår i systemet för handel med utsläppsrätter. Målet om att minska dessa utsläpp är i linje med etappmålen i Sveriges klimatpolitiska ramverk. Utvecklingen av dessa utsläpp kan ses i Figur 5.

²² Sundsvall använder samma definition som det nationella målet:

Minskade utsläpp av växthusgaser utanför utsläppshandeln till senast år 2030.

Växthusgasutsläppen i Sverige i ESR-sektorn (de verksamheter som inte omfattas av EU:s system för handel med utsläppsrätter) bör senast år 2030 vara minst 63 % lägre än utsläppen år 1990. Högst åtta procentenheter av utsläppsminskningarna får ske genom kompletterande åtgärder.

²³ Målnivån är beräknad utifrån industrins totala utsläpp 1990 då specifik statistik för den handlande sektorn inte funnits tillgänglig för detta år. Industrins totala utsläpp är i linje med utsläppen från den handlande sektorn under de år där statistik är tillgänglig.

Figur 5. Territoriella växthusgasutsläpp inom Sundsvalls kommun. Statistik är hämtad från Naturvårdsverket²⁴ och SMHI²⁵

²⁴ Naturvårdsverket 2020 *Listor över utsläpp och tilldelning*. Hämtat från: <https://www.naturvardsverket.se/amnesomraden/utslappshandel/statistik-och-uppfoljning/listor-over-utslapp-och-tilldelning>

(Hämtat 2021-01-27)

²⁵ SMHI. *Nationella emissionsdatabasen*. Hämtat från:

<https://nationellaemissionsdatabasen.smhi.se/>

(Hämtat 2021-01-27)

6.3 2030 SKA DE KONSUMTIONSBASERADE UTSLÄPPEN I SUNDSVALL HA MINSKAT TILL 5,6 TON/PERSON OCH ÅR

Indikator: Konsumtionsbaserade växthusgasutsläpp per person och år [ton CO₂ekv.]

Utfall: 8,2 ton CO₂ekv.

Denna siffra bygger i dagsläget till stor del på nationell statistik. Specifika data för Sundsvall har tagits fram angående resor med bil, buss och tåg utifrån den resvaneundersökning som genomfördes 2016 i Sundsvall.

6.4 SUNDSVALLS KOMMUNKONCERN FÖRSÖRJS AV 100 % FÖRNYBAR ELLER ÅTERVUNNEN ENERGI ÅR 2025

Indikator: Andel återvunnen och/eller förnybar energi [%]

För att detta ska kunna beräknas behöver indikatorn definieras tydligare.

7 BILAGOR

7.1 BILAGA 1- SAMMANSTÄLLNING AV DEN UPPFÖLJNING SOM GENOMFÖRTS AV ÅTGÄRDER KOPPLADE TILL NATUR- OCH FRILUFTSPLANEN

Nedan i Tabell 7 presenteras en sammanställning av den uppföljning som genomförts av åtgärder kopplade till Natur- och friluftsplänen.

Tabell 7. Uppföljning av åtgärder i Natur- och friluftsplänen.

Åtgärd	Ansvarig avdelning	Genomfört/ arbete pågår	Kommentar
Följ upp att berörda förvaltningar och bolag har upprättat handlingsplaner enligt KF-beslut och arbetar för att genomföra dessa.	KS Samhällsutveckling	Ja	Denna uppföljning av KSK handlingsplan är en del i den uppföljningen av alla nämnders och bolags arbete.
Peka ut viktiga tätortsnära natur- och friluftsområden för de olika kommundelarna utanför staden vid revidering av kommunens översiktsplan.	KS Samhällsutveckling	Ja	Är genomfört och klart i och med att det ingår i ÖP 2040 samrådshandling. Det tog betydligt mer tid och arbete i anspråk än planerat.
Inarbeta resultat av grönytestrategiskt arbete i översiktsplanen, i sammanvägning med andra intressen.	KS Samhällsutveckling	Ja	Är genomfört och klart i och med att det ingår i ÖP 2040 samrådshandling.
Ta fram en metod för översiktlig värdering av påverkan på ekosystemtjänster vid fysisk planering (t.ex. detaljplanering). I samverkan med Stadsbyggnadskontoret.	KS Samhällsutveckling	Ja	Arbete pågår med att testa olika metoder.
Om möjligt peka ut stora opåverkade områden (enligt MB 3 kap 2 §) i kommande översiktsplan, som en grund för att öka skyddet av områdenas karaktärsdrag. Medför behov av kunskapsstöd från naturvårdare och friluftsstrateg.	KS Samhällsutveckling	Ja	Det finns två stora opåverkade områden utpekade i gällande ÖP och i förslag till ny ÖP. I det södra området finns också förslag på att etablera vindkraft.
Utforska möjligheterna med hur ny teknologi (medborgarapp, chatbot, IoT) kan ge invånare en bättre kännedom om möjligheterna och tillgången till natur- och friluftsliv i Sundsvalls kommun samt sänka trösklarna för att hitta och genomföra aktiviteter.	KS Digitalisering och innovation	Ja	Under sommaren 2021 genomfördes ett projekt inom MIUN internship där studenter kombinerat med en sommarkurs i Design Thinking med att utforska hur fler kan ta del av naturen med hjälp av digitala hjälpmedel. Projektet resulterade i en prototyp i form av en mobilapp vars

			främsta syfte är att sänka trösklarna för att komma ut i naturen. Förslaget har presenterats för Kultur- och fritidsförvaltningen och planen är att bygga vidare på prototypen under 2022.
Varumärke: Löpande nyttja Sundsvalls natur- och friluftsliv som USP (unique selling point) i varumärkesarbetet.	KS Kommunikation	Ja	Natur- och friluftslivet finns med i marknadsföringen av Sundsvall som en central USP.
Kanaler: Löpande säkerställa ändamålsenliga kanaler för dialog och information om naturvård och friluftsliv.	KS Kommunikation	Ja	Utvecklande av och ansvar för kommunens övergripande digitala kanaler, t ex sundsvall.se, inloggad och sociala medier, som möjliggör dialog och information. Arbeta med appen "Mitt Sundsvall" där bland annat badtemperaturer, 400 toppar, vinterbadplatser och skidspårens status presenteras.
Modell för medborgardialog: Bidra till medborgares möjlighet till inflytande och delaktighet i det lokala samhällets utveckling samt bidra till ökad kunskap och medvetenhet hos medborgare.	KS Kommunikation	Ja	Ny modell för medborgardialog har tagits fram.
Sundsvall 400 år: Sönnsvallare - 400 berättelser från Sundsvall bidrar till att öka Sundsvalls attraktionsvärde och är en grund för positiv utveckling och tillväxt.	KS Kommunikation	Ja	Projektet Sundsvalls 400 år avbröts 2020 på grund av pandemin.
Kommunikationsavdelningen är ett strategiskt bollplank: Bidra till att förstora och förstärka projekt och initiativ inom natur- och friluftsområdet genom kommunikation. T.ex. projekt Dynamo.	KS Kommunikation	Ja	Kommunikationsavdelningen har lett uppdraget att ta fram riktlinjer och visuell identitet för marknadsföringen av cykelanläggningen som tas fram inom projekt Dynamo. Dialog med Norra berget om extern marknadsföring av Norra berget som ett besöksmål och en destination i platsen Sundsvall.
Ta vara på naturmark på fastighetsmark.	KS Drakfastigheter	Nej	Bedöms genomföras helt eller delvis under 2022.
Genomföra delar eller i helhet beslutade åtgärder i handlingsplanen "Biologisk mångfald i bebyggd miljö"	KS Drakfastigheter	Nej	Bedöms genomföras helt eller delvis under 2022.
Aktivt föra dialog med berörda hyresgäster om tankesätt gällande natur,	KS Drakfastigheter	Nej	Bedöms genomföras helt eller delvis under 2022.

biologisk mångfald och friluftsliv i samband med fastighetsskötsel och utformning.			
Kartlägga utemiljöerna, dokumentera biologiska värden och skapa skötselplaner för varje fastighet.	KS Drakfastigheter	Ja	Drakfastigheter har påbörjat ett arbete tillsammans med lantmäterikontoret för att ta fram digitala kartor per fastighet.
Följa forskning om Natur och friluftsliv, utveckla samarbete med MIUN och andra forskarcentrum och vara positiva till att delta i projekt och undersökningar.	KS Drakfastigheter	Nej	Bedöms genomföras helt eller delvis under 2022.
Ärligen utvärdera de åtgärder i handlingsplanen som respektive avdelning har ansvar för.	Alla	Ja	Sker i och med detta ärende.

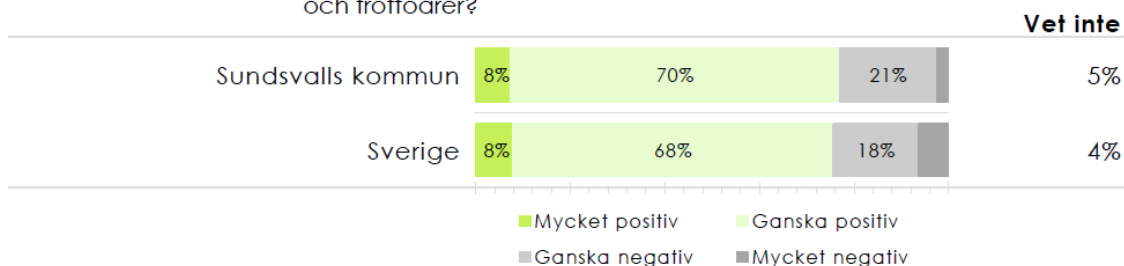
7.2 BILAGA 2. UTDRAG FRÅN UNDERSÖKNING AVSEENDE RENHÅLLNING OCH SKRÄPMÄTNING

I figurer nedan visas ett utdrag från resultatet från rapporten *"Kritik på teknik. Sundsvalls kommun: Undersökning där medborgarna har fått tycka till om den kommunala tekniken"*. Undersökningen genomfördes 2019 av Institutet för kvalitetsindikatorer AB, för fullständig statistik hänvisas till rapporten.

Figur 6 Resultat avseende renhållning av torg och trottoarer.

Graf 7. Andel som upplever torg och trottoarer som rena och snygga

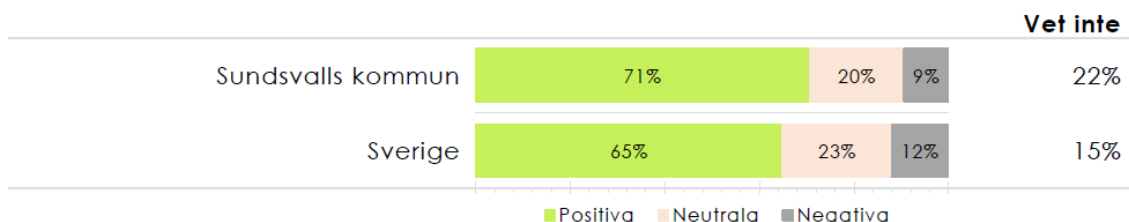
Tycker du att det är rent och snyggt eller är det skräpigt på torg och trottoarer?

Figur 7 Resultat avseende skötsel av parker i kommunen.

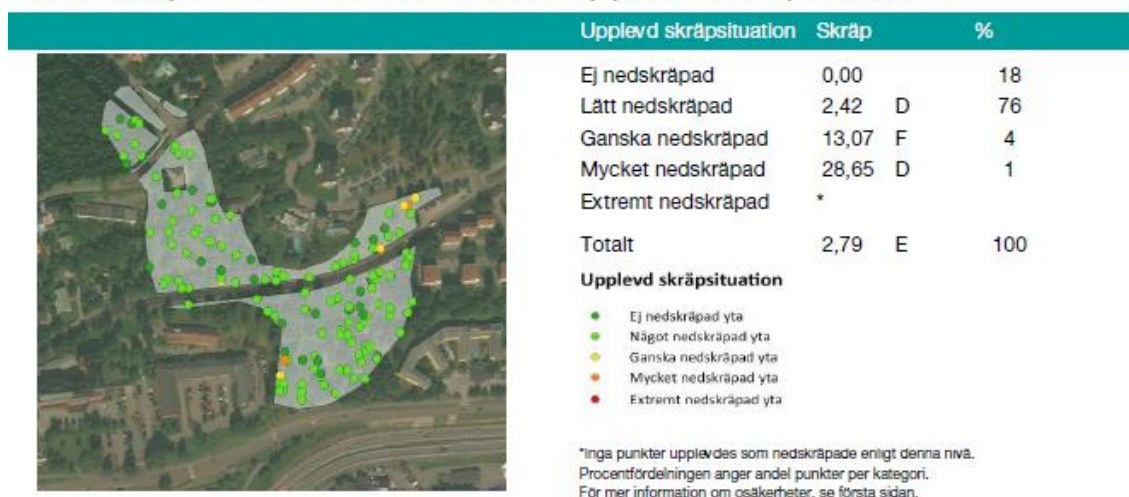
Graf 12. Inställning till skötsel av parker

Hur tycker du att parkerna sköts i kommunen?

Figur 8 Resultat avseende upplevd skräpsituation per 10 m² i parkmiljö.

Skräpsituation: Genomsnittligt antal skräpföremål per 10 m² fördelat efter upplevd skräpsituation

Figur 9 Resultat avseende mätytor på upplevd skräpsituation.

Skräpsituation: Andel mätytor fördelat på upplevd skräpsituation

Upplevd situation	Andel ytor (%)
Ej nedskräpad	1
Lätt nedskräpad	90
Ganska nedskräpad	8
Mycket nedskräpad	1
Extremt nedskräpad	*

*Inga ytor upplevdes som nedskräpade enligt denna nivå.

Figur 10 Område för skräpmätning i gatumiljö.

Område: Genomsnittligt antal skräpföremål per 10 m²

